

Liste over alle tiltak i veikart for grønt industriløft

Kapittel 2

2.1 Kraft

1. Regjeringen har som ambisjon at kapasiteten i strømmettet forsterkes og at konsesjonsbehandlingstiden kortes ned.
2. Regjeringen vil vurdere anbefalingene fra Energikommisjonen og Strømnettutvalget etter fremleggelse. Regjeringen vil i lys av Strømnettutvalgets anbefalinger vurdere om prosjekter kan prioriteres for nettilknytning basert på ulike kriterier, for eksempel modenhet, høyt verdiskapingspotensial eller klimaeffekt.
3. Regjeringen vil øke saksbehandlingskapasiteten for å bidra til raskere konsesjonsbehandling av nett og produksjon av kraft.
4. Regjeringen vil gjennom konkrete tiltak legge til rette for bedre fastprisavtaler til folk og bedrifter. Endringer av grunnrenteskatten er blant grepene.
5. Regjeringen legger til rette for en storstilt utbygging av havvind, med ambisjon om å ta arbeidet med å legge til rette for lønnsom produksjon av vind-kraft til havs et stort steg videre. Havvind har stort potensial for å øke kraftproduksjonen i Norge, og regjeringen har som ambisjon å tildele arealer tilsvarende 30 GW innen 2040, med mål om blant annet industriutvikling, innovasjon, teknologiutvikling og økt utslippsfri kraftproduksjon, jf. kap. 4.1. Regjeringens ambisjon vil tilsvare rundt 75 pst. av kapasiteten i det norske kraftsystemet i dag. En slik satsing på havvind vil åpne for bruk av ulike nettløsninger.
6. Regjeringen vil øke vannkraftproduksjonen, blant annet på bakgrunn av Stortingets vedtak om kontantstrømskatt for vannkraft og ved å fortsatt prioritere opprustning og utvidelse av eksisterende vannkraftverk i konsesjonsbehandlingen. Det er fortsatt et visst potensial for helt ny vannkraft.
7. Regjeringen vil tillate utbygging av vindkraft på steder der det er gode vindforhold og lokal aksept. Det skal tas behørig hensyn til å ivareta viktige naturverdier. Regjeringen har åpnet for behandling av helt nye vindkraftprosjekter, og har bedt NVE om å ta imot nye meldinger til behandling. Det er en forutsetning at vertskommunen samtykker. Regjeringen vil at en større del av verdiskapingen kommer lokalsamfunnet til gode.
8. Regjeringen vil vurdere Hurdalsplattformens ambisjon om å fastsette et mål for produksjon av solenergi innen 2030 etter at energikommisjonen har lagt fram sin utredning. Solkraft ventes å få en større rolle i den norske kraftforsyningen fram mot 2040. De siste års teknologiutvikling og fallende kostnader har bidratt til økt interesse for denne energiformen og for å bygge store solkraft-anlegg i tiden fremover.
9. Regjeringen vil legge til rette for utbygging av lokalprodusert energi i Norge, herunder solenergi, blant annet ved å gjennomføre en kartlegging av regulatoriske barrierer for lokal energiproduksjon. Regjeringen ønsker å se nærmere på hvordan lokal energiproduksjon tilknyttet lokalt forbruk i industri og næringseiendom kan bidra til å unngå behov for nye nettinvesteringer. Regjeringen vil blant annet vurdere om nye bygg bør produsere deler av sitt eget kraftbehov.

2.2 Areal og infrastruktur

10. Regjeringen vil arbeide kontinuerlig for å styrke dialogen mellom myndighetene i planprosessene og unngå unødig bruk av innsigelser. De siste årene er det gjort endringer i plan- og bygningsloven for å effektivisere planprosessene og gjøre regionalt planforum obligatorisk.
11. Regjeringen vil utarbeide en kortfattet veileder som viser hvilke krav som stilles til lokalisering, arealvurderinger og utredninger i forbindelse med etablering av grønn industri, særlig rettet mot aktørene i bransjen og de aktuelle myndighetene.
12. Regjeringen vil legge frem en nasjonal strategi for klargjøring av grønne industriområder og industriparker med internasjonale konkurransefortrinn i hele landet.
13. Regjeringen vil utvikle et sett med overordnede prinsipper for arealbruk til havs. Dette er ment å skape forutsigbarhet og grunnlag for sameksistens på tvers av havnæringene, samtidig som man ivaretar marine økosystemer og Forsvarets behov. Disse prinsippene vil bli presentert i neste Stortingsmelding om de helhetlige forvaltningsplanene for havområdene.
14. Regjeringen vil gi Doga i oppdrag å utvikle kunnskaps- og inspirasjonsmaterieell om hvordan design og arkitektur kan benyttes til å skape grønne industrietableringer som fremmer sosial og miljømessig bærekraft.

2.3 Råvarer

15. Regjeringen vil utarbeide en mineralstrategi. Arbeidet forventes ferdigstilt høsten 2022. Gitt betydningen av mineraler for grønn omstilling er det naturlig å se arbeidet med det grønne industriløftet og mineralstrategien i sammenheng.
16. Regjeringen vil vurdere anbefalingene til Minerallovutvalget, som leverer sin utredning om endringer i mineralloven i juni 2022. Utvalget skal blant annet se på hvordan man kan legge bedre til rette for bærekraftig mineralutvinning i Norge.
17. Regjeringen vil videreføre den pågående åpningsprosessen for havbunnsmineraler i tråd med havbunnsmineralloven, basert på fastsatt program for konsekvensutredning og oppdrag gitt til Olje-direktoratet angående ressursvurdering.
18. Regjeringen vil vurdere ny regulering og forbedret informasjonsdeling om produktinnhold i industrien. Oppfølging av EUs strategi for sirkulærøkonomi er en viktig del av dette.
19. Regjeringen vil bidra til å utvikle europeiske verdikjeder for kritiske råvarer, herunder utvinning, prosessering og gjenvinning, blant annet gjennom strategisk industripartnerskap med EU og utvalgte land. Målet er å sikre de involverte parter forutsigbar og stabil tilgang til slike råvarer over tid.

2.4 Kapital

20. Regjeringen vil mobilisere mest mulig privat kapital til det grønne skiftet blant annet gjennom internasjonalt konkurransedyktige ordninger for risikoavlastning.
21. Regjeringen vil stille opp med målrettet risikoavlastning til gode, bedriftsøkonomisk lønnsomme prosjekter innenfor de syv satsningsområdene i grønt industriløft. Dette kan omfatte ulike varianter av lån, garantier og egenkapital.
22. Regjeringen vil dimensjonere virkemiddelapparatet for å kunne møte det økende behovet for garantier og lån til grønne industriprosjekter. Økt statlig risikoavlastning forutsetter at det er gode prosjekter og privat investeringsvilje. Virkemiddelapparatet anslår at behovet for slik statlig risikoavlastning til grønt industriløft kan være i størrelsesorden 60 milliarder kroner frem mot 2025.

23. Regjeringen vil fortsette å styrke Eksfins rolle som virkemiddel for store nye prosjekter innen grønn industriutvikling. Regjeringen vil utrede behovet for økte rammer, muligheten til å ta økt risiko og se på ev. målrettede ordninger for å bidra til å realisere flere store, grønne industriprosjekter de neste årene.
24. Regjeringen vil utarbeide parametere for å måle virkemiddelapparatets bidrag til det grønne industriløftet og følge utviklingen over tid.
25. Regjeringen vil gjennomgå anbefalingene fra ekspertutvalget for klimavennlige investeringer og vurdere ytterligere tiltak for å stimulere til flere lønnsomme klimavennlige investeringer.
26. Regjeringen vil gjennomgå Skatteutvalgets vurderinger om hvordan riktigere miljøprising og andre økonomiske virkemidler kan bidra til bedre ressursutnyttelse, sirkulære produksjons- og forbruksmønstre, og stimulere til verdiskaping basert på sirkulære løsninger.

2.5 Forskning, teknologiutvikling og digitalisering

27. Regjeringen vil gjennomgå hele virkemiddelapparatet for å spisse innsatsen ytterligere mot grønn omstilling i næringslivet og bygge opp under grønt industriløft.
28. Regjeringen vil be virkemiddelaktørene om å vurdere hvordan prinsippene fra EUs taksonomi kan brukes som referansepunkt for å vurdere om prosjekter kan defineres som grønne, og hvordan næringer som ikke dekkes av taksonomien bør håndteres.
29. Regjeringen vil ta initiativ til at det vurderes hvordan rutiner for rapportering og statistikk fra virkemiddelaktørene kan utvikles og være mest mulig sammenlignbar med tilsvarende statistikk i EU.
30. Regjeringen vil etablere en enklere inngang til virkemiddelapparatet. Det skal være lett å finne frem til riktig ordning. Det er derfor som et første skritt lansert en digital løsning der bedrifter får veiledning i virkemiddelapparatet gjennom å henvende seg ett sted.
31. Regjeringen prioriterer norsk deltakelse i viktige EU programmer, slik som blant annet Horisont Europa, InvestEU, DIGITALEuropa-programmet, Det europeiske forsvarsfondet (EDF) og EUs romprogram. Dette gir industrien muligheter til å utvikle internasjonale nettverk videre, benytte digital infrastruktur og testfasiliteter og motta offentlig støtte.
32. Regjeringen vil legge frem en langtidsplan for forskning og høyere utdanning (LTP) for perioden 2023-2032 høsten 2022. Kunnskaps- og forskningsbehovene for den grønne omstillingen vil være et sentralt tema i langtidsplanen.
33. Regjeringen utreder i arbeidet med langtidsplanen muligheten for å ta i bruk såkalte samfunnsoppdrag i forsknings- og høyere utdanningspolitikken. Samfunnsoppdrag er betegnelsen på tverrsektorielle initiativer som settes i verk for å nå et bestemt mål innen en gitt tidsfrist.
34. Regjeringen vil at norsk industri skal være ledende innen Industri 4.0 og vi skal derfor vurdere ordningene for å bringe videre lovende prosjekter innenfor automatisering og digitalisering av industrien, herunder ev. opprettelse av et nasjonalt Industri 4.0 program.
35. Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping med data ved å stimulere til økt deling og bruk av data i og på tvers av sektorer, bransjer og næringer.

2.6 Kompetanse og arbeidskraft

36. Regjeringen vil legge frem en melding til Stortinget som synliggjør arbeidslivets kompetansebehov på kort og lang sikt. Det overordnede målet for meldingen vil være å dekke samfunnets kompetansebehov fremover, og sørge for at innbyggerne i hele landet har tilgang til utdanning.
37. Regjeringen satser på utdanning i hele landet. Gjennom satsingen på desentralisert utdanning legges det til rette for å utdanne folk der de bor, basert på lokale kompetansebehov. Blant områdene som prioriteres, er teknologi og grønt skifte.

38. Regjeringen vil gjennomføre en bred kompetansereform for arbeidslivet med basis i trepartssamarbeidet. Regjeringen er opptatt av hvordan en bred kompetansereform kan gjennomføres med særskilt vekt på industriens fremtidige utfordringer.
39. Regjeringen vil videreføre Kompetansepolitisk råd. Regjeringen vil jobbe med kompetansepolitikken i samarbeid med rådet.
40. Regjeringen vil videreføre ordninger rettet spesielt mot industriens kompetansebehov, som bransjeprogrammet (se faktaboks) og Industrifagskolen, i samarbeid med partene.
41. Regjeringen vil gi fagskoleutdanning en sentral rolle i kompetansereformen. Regjeringen vil gi fagskolene en større rolle i å utdanne fagkompetanse, og videreutdanne og videreutvikle arbeidskraft i hele landet.
42. Regjeringen vil vurdere hvordan anbefalingene fra finansieringsutvalget for universiteter og høyskoler skal følges opp. En viktig prioritering vil være å ruste sektoren for å møte kompetansebehovene i samfunnet fremover.

2.7 Eksportmarkeder

43. Regjeringen vil utvikle et strategisk industrielt partnerskap med EU og relevante andre land for å nå målet om økt eksport.
44. Regjeringen vil videreutvikle eksportreformen «Hele Norge eksporterer», hvor myndighetene, næringslivet og virkemiddelapparatet skal forene krefter for å gjøre offensive eksportfremstøt i utlandet.
45. Regjeringen vil gjennom «Hele Norge eksporterer» sørge for at arbeidet med strategiske eksportsatsinger kobles tettere opp til regjeringens øvrige arbeid. Det er særlig viktig å se arbeidet for eksportfremme i sammenheng med resten av næringspolitikken, som grønt industriløft og arbeidet med å forenkle virkemiddelapparatet.
46. Regjeringen vil arbeide for at pågående forhandlinger om handelsavtaler med Malaysia, Vietnam, India, Moldova, Thailand og Pakistan fullføres.
47. Regjeringen vil prioritere nye handelsavtaler med land som gir størst mulig bidrag til handel og verdiskaping og som sikrer grunnleggende standarder, klima- og miljøhensyn og arbeidstakerrettigheter, og oppdatering av handelsavtalene med Canada, Chile, Mexico og Den Sør-Afrikanske tollunionen (Botswana, Eswatini, Lesotho, Namibia og Sør-Afrika).

Kapittel 3: samarbeid

48. Regjeringen vil legge til rette for god dialog med fylkeskommunene og regionale aktører om arbeidet med grønt industriløft, for å sikre at utviklingen på området støtter opp om regionale muligheter og fortrinn.
49. Regjeringen vil gjennomføre en serie av tematiske toppledermøter ledet av statsministeren, for å forsterke samarbeidet med næringslivet og få relevante innspill til arbeidet med grønt industriløft.
50. Regjeringen vil opprette et grønt industriråd ledet av næringsministeren, der partene i arbeidslivet, industriaktører, miljøbevegelsen og forsknings- og utviklingsmiljøer kan drøfte utfordringer og utvikle en felles forståelse av ulike aktørers rolle og ansvar når det gjelder grønn industriutvikling.
51. Regjeringen vil starte opp arbeidet med klimapartnerskap ved å invitere hovedorganisasjonene til dialog og inngåelse av en intensjonsavtale om de overordnede rammene for klimapartnerskap. Både arbeidsgiver- og arbeidstakersiden involveres.

52. Regjeringen vil prioritere å gå i dialog om klimapartnerskap med de næringene/sektorene som står for de største utslippene og der potensialet for raske utslippskutt er størst.
53. Regjeringen vil legge til rette for at norsk industri kan implementere FNs bærekraftsmål i sine virksomheter.
54. Regjeringen vil utvikle et strategisk industripartnerskap med EU for å posisjonere Norge som en partner i det grønne skiftet, og som styrker muligheter til å skape arbeidsplasser i hele Norge. Dette kan for eksempel være innen batterier, kritiske råvarer og fornybar energi.
55. Regjeringen vil følge opp dialogen med Tyskland om energi og industriell omstilling, og gjennomføre konkrete aktiviteter innenfor sektorer som hydrogen, havvind, CCS og grønn industri.
56. Regjeringen vil konkretisere industrisamarbeidet med Sverige stadfestet gjennom felleserklæringen mellom den norske og svenske regjeringen. Dette skal skje gjennom en tettere kobling av virkemiddelaktørene på eksportfremme, bilateral dialog, forenkle mulighetene for oppskalering av virksomheter med enklere tilgang til nordiske markeder, samarbeid om teknologiutvikling, utvikling av regulatoriske rammeverk og felles standarder.
57. Regjeringen vil prioritere et nære samarbeid med de nordiske landene innenfor relevante områder og fortløpende vurdere hvilke andre land tilsvarende dialoger vil være hensiktsmessig, med hovedvekt på Europa.

Kapittel 4 – Innsatsområdene

4.1 Havvind

58. Regjeringen vil legge til rette for storstilt utbygging av havvind på norsk sokkel gjennom å tildele arealer for 30 GW produksjon innen 2040.
59. Regjeringen vil legge til rette for å realisere de første 1 500 MW fra Sørlige Nordsjø II med tilknytning til Norge.
60. Regjeringen vil legge til rette for en storstilt havvindutbygging som åpner for bruk av ulike nettløsninger. Det vil bli vurdert kabler med toveis kraftflyt, radialer til Europa og radialer til Norge for hver utlysning. Ved valg av nettløsning til havs som innebærer tilknytning til det norske kraftsystemet, skal anleggets tekniske utforming sikre nasjonale interesser, herunder forsyningssikkerhet og rimelige kraftpriser til husholdninger, industri og næringsliv.
61. Regjeringen vil legge til rette for innovasjon og teknologiutvikling. Gjennom å tildele arealet på Utsira Nord etter kvalitative kriterier vil vi legge til rette for innovasjon og teknologiutvikling som kan bidra til fremtidige kostnadsreduksjoner for flytende havvind og til å utvikle leverandørindustrien.
62. Regjeringen vil legge til rette for en langsiktig satsing på havvind i Norge med gjentatte runder med åpning av areal for havvind. Regjeringen har derfor gitt NVE i oppdrag å identifisere nye områder for fornybar energiproduksjon til havs basert på innspill fra en direktoratsgruppe.
63. Regjeringen vil arbeide for å effektivisere konsesjonsprosessen frem mot ferdigstilling av de første vindkraftprosjektene i norske havområder. Målet er å legge til rette for at de første prosjektene kan settes i drift før 2030.

64. Regjeringen vil gi Statnett ansvaret for planleggingen av nett til havs, i tillegg til systemansvaret til hav

4.2 Batterier

65. Regjeringen vil legge fram en batteristrategi sommeren 2022.

4.3 Hydrogen

66. Regjeringen vil bidra til å bygge en sammenhengende verdikjede for hydrogen produsert med lave eller ingen utslipp der produksjon, distribusjon og bruk utvikles parallelt.
67. Regjeringen vil kartlegge markedsmulighetene for hydrogen i Europa og utrede potensialet for eksport av hydrogen fra Norge gjennom ulike produksjons- og distribusjonsløsninger. Dette gjøres blant annet gjennom en ekstern utredning som også vurderer hvordan staten best kan bidra til å bygge opp en sammenhengende verdikjede for hydrogen produsert med lave eller ingen utslipp, der produksjon, distribusjon og bruk utvikles parallelt.
68. Regjeringen vil bidra i utviklingen av et marked for hydrogen i Europa blant annet gjennom å delta i relevante samarbeidsfora og -program for hydrogen, regelverksutforming for hydrogen i Europa som EØS-land, forskningssamarbeid, bilateralt samarbeid med relevante land og gjennom å skape et nasjonalt marked for hydrogen.
69. Regjeringen vil sette ut en ekstern utredning som vil bidra til å gi et bedre faglig underlag for hvordan staten kan bidra til å bygge opp en sammenhengende verdikjede for hydrogen. Statlig eierskap som virkemiddel vil inngå i vurderingen.
70. Regjeringen vil ha en ambisjon om å legge til rette for produksjon av hydrogen med lave eller ingen utslipp for å dekke den nasjonale etterspørselen i 2030. Målet er å bidra til å redusere norske klimagassutslipp.
71. Regjeringen vil legge til rette for etablering av samfunnsøkonomisk lønnsom produksjon av blått hydrogen blant annet gjennom Gassco sin arkitektfunksjon, ved å tildele areal for CO₂-lagring etter lagringsforskriften til interessenter med lagringsbehov og behandle relevante søknader om utbygginger under lagringsforskriften raskt og effektivt.

4.4 CO₂-håndtering

72. Regjeringen vil videreføre Norges helhetlige satsing for å støtte teknologiutvikling på området og fremme CO₂-håndtering som et viktig klimatiltak internasjonalt.
73. Regjeringen vil bidra til at prosjektet Langskip gjennomføres, som en sentral del av regjeringens politikk for CO₂-håndtering og av Norges bidrag til å utvikle nødvendige klimateknologier.
74. Regjeringen vil legge til rette for at Northern Lights skal kunne rekruttere norske og internasjonale kunder.

4.5 Prosessindustrien

75. Regjeringen vil videreføre CO2-kompensasjonsordningen, og arbeide aktivt for å ivareta norske interesser i forbindelse med EUs arbeid mot karbonlekkasje (CBAM).
76. Regjeringen vil fortsette arbeidet med å fremme CO2-håndtering, hydrogen og elektrifisering som viktige bidrag til å kutte utslipp fra norsk industri og nå temperaturmålet i Parisavtalen.
77. Regjeringen vil prioritere å gå i dialog om klimapartnerskap med de næringene som står for de største utslippene og der potensialet for raske utslippskutt er størst, herunder prosessindustrien.
78. Regjeringen vil ta aktivt del i diskusjonene i EU om hvordan kvotesystemet (ETS) skal videreutvikles på lengre sikt, for å ivareta utslippskutt og lønnsom omstilling i norsk industri.
79. Regjeringen vil videreutvikle virkemidlene for teknologiutvikling og utslippskutt i industrien.
80. Regjeringen vil legge til rette for utvikling og bruk av lav- og nullutslippsteknologi som øker farten på den grønne omstillingen, også i prosessindustrien.

4.6 Maritim industri

81. Regjeringen vil følge opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 831 (2020–2021) om at «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en nasjonal plan for å gjøre land- og ladestrøm, hydrogen, ammoniakk og andre grønne drivstoff tilgjengelig.
82. Regjeringen vil følge opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 841 (2020–2021) om at «Stortinget ber regjeringen utrede handlingsrommet innenfor EØS-avtalen for å plassere offentlige oppdrag hos norske verft. Utredningen bør særlig se på norske krav til standarder for utforming, utstyr, arbeidsspråk, lærlinger og HMS, samt krav om lokalt nærvær eller responstid.
83. Regjeringen vil satse på «mer og grønnere maritim eksport», innenfor rammene av «Hele Norge eksporterer». Et grønt løft for maritim industri kan bidra til videre vekst i næringen gjennom å eksportere maritime lav- og nullutslippsløsninger.
84. Regjeringen vil prioritere gå i dialog om klimapartnerskap med de næringene som står for de største utslippene og der potensialet for raske utslippskutt er størst, herunder maritim sektor.
85. Regjeringen vil videreutvikle internasjonalt og nordisk samarbeid som muliggjør demonstrasjon og uttesting av grønne løsninger gjennom etablering av grønne korridorer/nullutslipp sjøtransportkorridorer.

4.7 Skog- og tre- og bionæring

86. Regjeringen vil satse på tiltak som øker lønnsomheten i skogbruket.
87. Regjeringen vil legge til rette for industriell videreforedling av skog ved å utvikle ressursgrunnlaget og forbedre infrastrukturen i skogbruket.
88. Regjeringen vil satse på skogplanting, ungsogpleie og andre skogkulturtiltak.

89. Regjeringen vil utvikle en transportstrategi som bidrar til mer industriell videreforedling av skog i Norge og reduserer klimagassutslipp. Strategien vil utvikles som del av arbeidet med ny Nasjonal transportplan.
90. Regjeringen vil videreutvikle satsing på bioenergi og avansert biodrivstoff i transportsektoren.
91. Regjeringen vil be departementene om å vurdere økt bruk av tre i statlige byggeprosjekter, der det er hensiktsmessig.
92. Regjeringen vil videreføre og videreutvikle Dialogforumet for skog- og trenæringen mellom landbruks- og matministeren, næringen, kunnskapsmiljøer og virkemiddelapparatet. Målet er å utveksle relevant informasjon og legge til rette for drøfting av sentrale utfordringer for næringen.
93. Regjeringen vil etablere Bionova, med mål om at det skal være et verktøy for å bidra til klimatiltak i jordbruket. Bionova skal også bidra til innovasjon og verdiskaping innenfor bioøkonomien knyttet til jordbruk, skogbruk og havbruk. Det er et mål at Bionova skal være operativt i 2023.
94. Regjeringen vil stimulere til kunnskapsbasert utvikling av regelverk for sirkulær bioøkonomi, som sikrer trygg og effektiv bruk av bioressurser.
95. Regjeringen vil legge til rette for god markedsadgang for sirkulære, biobaserte produkter.
96. Regjeringen vil vurdere oppfølging av anbefalingene fra prosjektet BioDigSirk om digital markeds plass for sirkulære økonomier i bionæringene.
97. Regjeringen vil legge til rette for tilgang til og økt bruk av restråstoff som grunnlag for utvikling av ny norsk industri. Bruken må være trygg for mennesker, dyr og miljø.
98. Regjeringen vil utrede et eget program for utvikling av mer bærekraftig fôr og bruk av karbon i fôrproduksjon.
99. Regjeringen vil arbeide målrettet for å få norske prioriteringer inn i EUs regelverksarbeid når det gjelder mat- og fôrproduksjon, for å gi norske produsenter tilstrekkelig handlingsrom for å øke ressursutnyttelsen innenfor bærekraftige rammer.
100. Regjeringen vil legge til rette for forskning og næringsaktivitet for bioprodukter, herunder tang og tare og nye marine ressurser.